

rigibilis et occidenda vel ardenda sine remedio. **P**er hoc exemplū si volumus bene pensare/possumus melius videre in qualibet tentatione quā per dīm grām dei per mortale peccatū et quā nō. **S**cire enī debent quod quilibet tentatō/nunciū ē inimici infernalis/ quod nos requirit ad ei consentiendū et ut aīa nra pdat et rūpat fidelitātē suā quā deo et dño suo dicit et spōso. **E**t fīm quod aīa resistit aut pl⁹ aut min⁹/ fīm hoc ipa custodit meli⁹ aut pei⁹ fidelitātē et grām amici sui. **E**t consideret diligēter iste mod⁹ in quilibet peccatō. hūdi se, aut resistere scilicet, aut consentire, et inveniēt quilibet istoz sex statū esse possibilis. **S**cietis etiā quod tertius stat⁹ est difficilior ad bñ agnoscendū, per eo quod est inter duos stat⁹. quod un⁹ est peccatū mortale, scilicet qrit⁹ et alter nō. **E**t est sciendū quod quilibet aliqd est phibitū sub pena peccatū mortali/ et aliqd h nō vult facere per exteri⁹ op⁹/ et nihilomin⁹ pfectū cōsensum hz in corde/ quod velle tale op⁹ facere si tps pateret et loc⁹ aut nō obesset verecūdia/ talis peccat mortali. **E**t si non habet talē cōsensum pfectū, et nihilomin⁹ libentē rememorat diu in cogitādo tale factū quod est phibitū, et accipit cōplacētiam magnā et inordinatā, peccat etiā mortali/ scilicet tñ nō ita gravit sicut aīa. **S**i aut op⁹ aut factū tale sit/ quod nō sit phibitū sub pena mortali/ generalit⁹ quēadmodū mulier aliq⁹ maritata possit cogitare de marito suo quod est absens, et accipit cōplacētiam in mēoria societatis eius, aut sicut aliqd cogitare possit ad cibū quē māducatur⁹ ē in pradio et hñ complacētiam sine tali peccatō mortali. **Q**uia cōplacētia aut delectatio/ nō est peccatū/ nisi i hoc quod est phibitū aut quod de se trahit ad phibitū. **A**lteri⁹ cōsiderare in exēplo pū posito/ quō regīa desiderare pōt continē eē in amore regis dñi sui. **E**t iō ipa odit oīa suo amorē sria. **A**ut ipa nō diligit eū, imo magis timet penā et irā regis, et velle quod nō eēt pñs aut mortu⁹, ad finē quod alibi posset q̄rere cōplacētia sua. **I**n p̄rio statu sunt boni/ quod amār deū ppter suam bonitātē, sicut boni filij suū p̄rez. **I**n scōdo statu sunt illi quod solūmodo per timore damnatiōis abstinēt a malefaciēdo, et vellent deum nō habere potestātē aut voluntātē eos puniēdi etiā contra suā mā data faciētes.

ExPLICIT TRACTATUS PRECEDENS.

Tractat⁹ eiusdem

de arte audiendi confessiones.

Æ

Si virtus

Quā assuefactō signit/ certū quod ars opet/ nō nihil in pdest artis traditio/ apd eos quod nōdū pfecti sunt in virtute. **H**oc in arte quilibet pspiciū est. **E**t quā ars artium est regimē aīaz/ p̄ferri in confessiōibz audiēdis. **S**tudui quōsdā generales p̄sideratiōes tradere brevit⁹ et distincte, quod eē p̄ficiuas/ experientia doctrice cognoui. **I**nducit hoc agere me non mediocriter/ quod paucos hacten⁹ repereri quod pfecte unq⁹ et itegre cōfessi fuerūt, causa existēte in multis vel negligentia vel ignorātia confessorū.

Prima cōsideratio. **P**rovideat ante omnia p̄fessor pur⁹ esse qui purgādis aīmabus inuigilat. **S**pem quod sui laboris et p̄ficiendi circa alios/ nō in p̄pria sed diuina virtute reponat. **D**emūnerit iugiter, quā neq⁹ quod plantat neq⁹ quod rigat est aliqd, scilicet quod incrementū dat xp̄s. **E**t quod nisi spū sanctus cordi assit audiētis/ in vanū laborat lingua loquētis vel cōfessionē audiētis. **D**ret igit⁹ crebro (prouit sapiens de corpali medico consulit) quatin⁹ dirigat op⁹ suū a deo ut eiusdem virtute roret et crescat.

Consideratio II

Collocet se cōfessor in arce seu specula rōnis abstrahēs semetipm quāntum potuerit ab homie exteriori tam in se quod in alijs, ut spū ambulet et nō carne, ne forte illece⁹ foris mis corpoz/ fiat ipse laqueus p̄ditōis sibi ipsi, totus in aīarum p̄spiciēda qualitate spūaliter inuigilet, nō attendens discretōem seruū vel formaz. **A**liquin quod ei p̄derit si vniuersum mundū lucret, anī me vero sue detrimentū patiat.

Consideratio III

Compleat erga quēlibz sibi p̄fiterē/ solitū cōfessoris officii, nihil p̄cipitāt aut in solo trāscursu puolās, scilicet morositate puigili/ oīa plene exaians diiudicās quod mēorie quod p̄fiteris quod dicēda iponenda ve fuerint ea diligētī repetitōne reponens infigat. **Q**uipe eligibili⁹ est paucos audire com

D 4

De arte siue scientia

plete q̄ mltos impfecte cū consciāz scrupulis nō tam expedire q̄ impeditos plerūq̄ relinquere. Imitef in hoc deū cuius pfecta sunt opa. **D**allem nāq̄ si curatus essem/multoz differre p̄fessōes post pascha/ etiā ybi quidā nō redirent/ q̄ q̄ ce cos cecus seducerē. dum p̄yere absolutis ipsi non recte absoluti se gererent.

Consideratio IIII

Dstendat cōfessor opibz in cōfessis nihil q̄rere p̄ter salutē aiāz suāz et solutōz liberā a laqueis pctōz. vt nihil agat ad q̄stū. recales illō. **G**ratias accepistis gratis date. Nihil ad mūdā ostendet gloriā. Paupi b̄ eā sicut diuitibz se tradat et offerat. turpibz et pulcris. indoctis vt doctis. nisi forte pro q̄nto maior inde fructus honorq̄z dei sparet seq̄. **P**roderit supra modū hec sinceritas recte itentōis vt velut magnes aliq̄s spūalis/ferrea etiā populi corda vituosiū ad se trahat.

Consideratio V

Expedi vt cōfessor zelans aiās/obtineat a plato/subditoz suā in casibz reseruatīs p̄tate seu relaxatiōem/ p̄cipue nisi sint casus pblici et scādaloſi. Repiunt itaq̄z paucissimi q̄ nō inciderunt in aliquē talū casū qui ep̄o reseruat. **S**ciētes v̄o ipsi cōfessi seipos nō debere remitti deiceps ad altez/ magis se p̄nos p̄mptoz reddūt. nā vni confessionē suā libenti⁹ et citi⁹ detegūt. **C**ōfessor etiā filiter eos p̄sumit liberius introgare de singul. pleni⁹ q̄z sanare simulz semel ipos absoluēdo cōfidit.

Consideratio sexta

Sciat cōfessor oia pctōz genera et spēs/ tanq̄z medic⁹ doctissim⁹ spūaliū egritudinū. **P**reterea qualr hoies diuersoz statuum et varioz officioz peccare p̄nt/ nullaten⁹ ignoret. **E**t quanq̄z ad hec cognoscēda/ facti sunt tractatuli. atq̄ aliq̄ sunt q̄ nō tuto p̄mittūt scripto aut v̄bo pblico/ p̄pter euitādū q̄rundā scādalu. s̄ ea secre te discāt ipsi q̄z intelt hoc nō nescire. sic medicos/ morboz varietates p̄uenit nō ignorare. **A**lter nepe q̄ pacto sibi p̄fessos prudēter ac diligēter interrogabit instruetq̄ p̄fessor/ ad suoz rememoratōz criminū. hoc maxie est in pctis carnis extra ordinarijs. q̄lia exptū ē vt vnq̄z dici i p̄fessi

one a culpabilibz i eis. nisi cautissia arte p̄moneant. interrogēt capiāturq̄. **E**t certe necesse ē vt p̄fessor hēat artē hāc obstricādi spūalē: ad educēdū colubz talē pestifēz toruosum et virulentū ab aia ipi⁹. aut ipsa sine dubio piclitabit et vt crebr⁹ eterne moriet. **N**ec reputo audicēdos i hac re/ eos q̄ nihil interrogādū aut inq̄rēdū eē dicūt a p̄fessis. p̄ferti cū hoc ipm velint reqrātq̄ p̄fessi. **A**lioq̄n nō satis p̄sulit vt recundie ignorātie et fragilitati peccatiū. nec impletur illud scripture. **A**lter alterius onera portare et similia.

Consideratio VII

Cōiecturet cōfessor post interrogatiōnes quasdā pambulas sup etate. statu. cōditōne. studio. vel officio cōfessi. **A**tz ip̄e verecund⁹ sit nimio pudore detent⁹. q̄ forte puer est vel feia vel exilis cōplectōis. **A**p̄ tales p̄ ceteris p̄suadēdū est primit⁹ et figēdū in aio. quēadmodum confessio secretissima ē et om̄isciēti deo magis q̄z hoī fit nō ad reuelandū aut accusandū q̄ri pctā sua. s̄ ad euitādū et absoluēdū et p̄petue quittrandū. **D**allē cōfessore mori q̄z ali q̄d dicēdoz detegere. **T**ollar igit oēm tale suspitiōem. **N**ec reformidēt q̄ p̄pter dicēda/ cōfessor sit eos postmodū habiturus odio. aut cōtemptur⁹ accusatur⁹. immo teneri⁹ eos diliger sicut filios charissimos. et q̄ sue fidei se totos cōmiserunt.

Consideratio VIII

Labor et cōfessor p̄ferti erga iuvenes et puulos h̄t cōfessioez coz generalē. q̄z vt aut nūq̄z itegre cōfitef. nisi forte p̄docti a tali cōfessore q̄lē describim⁹. q̄netiā illud eēt vtile ap̄ō gr̄adeuos rurales et simplices et feias. **O** si nō p̄nt leuiter iduci ad h̄ poterit ab eis fieri itrogatōes tles. **A**trū facta ē tibi conscia de talibz pctis et de tali etate et de societariibz talibz. **E**t fin r̄nsiōes poterit aiaduerrere prudēs cōfessor si plena fuerit tal cōfessio. **E**t si nō/ tūc nitat eā p̄ficere et confitentē ad hoc inducat.

Consideratio IX

Precaveat summope cōfessor/ ne sit austerus ab initio tristis et rigidus. mox enī p̄ huiusmodi clauditur os obstiati pctōris. **P**rimo sit affabilis locutio. etiā si aliquādo ita res exigat sup peccatis. quo

usq; familiaritas quedam contracta sit. de
binc ostendat quate iniquitatis est et ipo
crisis pessime quicq; velle celare in confes
sione coram deo et quoadmodū hoc agere
est seipm turpiter fallere. **Esse quoq; me
lius dicat si nō confessus abscederet. elir.
q; fingere confessionē impfectam**

Consideratio X

**Querat sacerdos a confitentib. nonne ve
lint expurgari penitus ab oi suo crimie.
Et q; nisi hoc velint fas hnt recedēdi ne
temp' incassum imo noxie detineat. Si
volūt dnt igit iuuare se. et hoc meli' et cele
rius fieri neq; q; si ad interrogata verita
tē plenā ruderint. Si vero deprehēdunt
velle mēiri et celare (vt sepe fit) p discretū
cōfessorē arguant vebemēter et acriter. et
cōpellantur veniā statim q̄rere sup hmōi
mendacio. **Qd postq; fecerit. rursus blan
de et leniter moneant nihil deinceps men
tiri aut celare. Si vero bis aut ter rursus
mentiri fuerint/ poterūt remitti et differri
vsq; ad tps alter. iniūgendo vt meli' sibi
puideant. Sepe fit vt in altera cōfessione
libenti' aperiant omnia. dum putāt men
dacia priora magis imputanda eis ad in
aduertentiā q; in maliciam.****

Consideratio XI

**Applaudat cōfessor dicētib veritatē sup
delictis suis q̄nto magis enor' missima et
abomināda videbunt. Lollaudent de ve
ritate. de religiōe. de timore dei. de zelo p
prie salutis de cōfidētia ad sacerdotem et
consimilib. Et q; audacter p̄gant ad alia
nil hesitātes. **Fit aliqū non inutilis que
stio/ si fuerint alias de talib; confessi. Et si
nō. q̄liter inde apli' letari dnt et deo gr̄as
agere q; talē eis tribuit volūtate et oportu
nitate. Lōuenit q; vt p cōfessorē gr̄as pū
tialr agere moneat. p' modū tēdāt ad alia****

Consideratio XII

**Jubeat cōfessor ne cōfessi. crimia detegant
alioz. noīando eos vel signis certis notifi
cādo. nisi forte pctā talia sint/ q; nullo mō
aliter possunt apiri. vt si sorozē vnicā/ fra
ter male cognouerit. aut vir vxorē. **Nō sit
p̄reca curiosus in inq̄redo pticulares cir
cūstātiās pctōz/ q; nō multū augēt vl' va
riat grauitatē in eis. qm nasceret inde ali
qū vel tentatio piculosa vel turpitudō ni****

miā aut suspitio retardatiua p̄fitēdi. **Ni
hilomin' vtile iudicam' p serenatōe cōsci
entia et illoz q; cōfitent' (q; forte postmo
dum grauiorib; vgerent stimulis quasi
nō bntz integre pctā sua confessi fuissent)
vt plenius explicent omnia q̄stum et quicq;
iudicauerit confessor expedire**

Consideratio XIII

**Arguat et reprehēdat acriter ipse cōfessor
pctā enormia/ postq; ista plene cognoue
rit et oīdat q̄nta punitōe pctōz dign' est.
**Attm cauedū est ne rursus pctōz p̄fugere
possit ad negādū iā p̄fessa. sic pluries fie
ri reptū est etiā p' cōfessionē cōp̄letā p̄us.
Idcirco habeat certissimā explicatio pctō
rū. Deniq; q̄cqd in cōfessioe dixerit sacer
dos/ sit ipse p' in fine māsuetus atq; beni
gnus infundēs oleū cōsolatōis et passio
nis et bone spei. **Pōt insuper aliqū dicere
cōfessor. et q; talia et talia p̄fessus es q; sunt
grauissima. noli deinceps celare aliquid.
sed omnia dic. vt te simul expedias.******

Consideratio XIII

**Procedat cōfessor in inq̄sitōe pctōz et spe
cialr pcti carnal' (q̄d a mult' cū summa dif
ficultate vit' p̄t extorq̄ri) **P̄rio pederētī et
a generaliorib; incipiat et q; nullā aut pau
cā vident' includere culpā. q; si pctōz vult
mēiri aut fugere/ sepe dephēdit p talia q;
naturaliter accidit oib;. aut rarissime re
p̄it oppositū/ q̄lia si statī neget. **Stat cū ti
mere dicere gradiora. **Hoc mō noui plu
res fuisse dephēfos/ q; it̄rogati negabāt
se vnq; passos mēiri pudēdi calefactōez
vel p̄uritū vel erectōz qualēcūq;. vel ten
tatōz vel cogitatōz malā de q̄cūq; mulie
rē. **Et dū cōuicti fuerūt de hoc mēdacio/
q̄rebat nōne illō erat turpe sic admittere.
qd agebas tu et sepe r̄debāt illō qd q̄re
bat credētes ex mō loq̄ndi cōfessoris q; il
lud nō imputaret ad culpā s; ad laudem.**********

Consideratio XV

**Sciat cōfessor generalitates istas eē et si/
miles fuisti vnq; a tpe q; coguisti te/ i so
cietatib; famuloz aut socioz et sp̄aliter i
lecto/ si sic. audisti vnq; malū (vt sepe fit)
loq; sibi de ipudicitia et mlierib; si sic. loq;
bar' tu silr' si mala desiderabas/ si sic. vt
voluerit vnq; alter q; tāgeres cū ihoneste
vel ipse te. **Si sic. fiat processus vlterior****

De arte siue scientia

sub velamine tali / q̄ intelligat an cōmissa fuerit ibidē mollicies siue pollutio. Et h̄ p̄ctm̄ / bñ cōmittit̄ etiā ante pubertatis ā nos Immo ⁊ semper imputat̄ in vigilia. dum cōpleta transit delectatio. etiam pollutione nō existente.

Consideratio XVI

Poterit cōfessor dū inhoneste loquendū erit dicere. Amice nō cures si loqr̄ turpit̄ qm̄ oportet om̄ia in cōfessione dicere. lo-ge aliter dicere aut certe silerē extra cōfessionē. Et dicant̄ talia satis constāter ⁊ quasi p̄scita aut p̄sciat̄. aut q̄ nō reputat̄ ita graua. Nec aspiciant̄ fixe vultū ⁊ fitentū sed diuertat cōfessor vultū q̄si nō curans aut fere narrās fabulā. dicēdo sic Ego bñ video tu fecisti sic ⁊ sic. consequēter dic ergo totū in noīe dñi. ego tibi indulgeo si non alias feceris. ⁊ si diceris oīa mala mundi nō inde peius haberes. dic ergo audact̄. Immo et queri poterit si velit cōfiterē vt sup̄ oībus diligēter interroget̄. ⁊ si sic sub inferat̄ q̄ ergo dicat in om̄ibus veritatē.

7 Consideratio 17

Accidit aliqñ licet rarissimū sit apud circūspectū ⁊ prouidū cōfessorē / q̄ apūtur quedā spēs pctōz carnaliū aut qdā circūstantie viles / quaz pctōr nō est cōfesi⁹ aut culpabilis. Et hinc forte scādalisabit̄ vel docebit̄ deinceps agere silia. licet p̄ certo nō videam⁹ istud ita eē timendū. quēadmodū aliqui tradūt. q̄ propter hoc debeat omitti diligēs inq̄sitiō peccatoz. **U**ti nā mala a pueris ⁊ alijs / tam diligēt cōfiterent̄ q̄ sciunt ⁊ agunt ab eis. Nec inq̄renda esse iudicam⁹ q̄si nesciat̄. s; qz forte ea nō tā graua esse credūt q̄nta sunt ap̄d deū. aut q̄ aliter nolūt manifestare ea. **A**t tamē in hoc casu debet cū summa detestatioe p̄ctm̄ taledānare. quasi nō caderet etiā in hoīez tale aliqd̄ agere. **S**; q̄ illud dicebat̄ ad erpiendū discretiōem pctōrū. an sciat distinguere int̄ ea q̄ fecisset ⁊ non fecisset. **S**ūt enī qdā male rñdentes affirmatiue ad om̄ia que cōfessor interrogat.

Consideratio 18

Pergat cōfessor vt dixim⁹ a generaliori b⁹ ad specialiora. a min⁹ turpib⁹ ad turpiora. ⁊ hoc q̄si a causis generaliorib⁹ ad effectus eaz sp̄ales. **U**t habito q̄ aliq̄s co-

nat⁹ fuerit se aut aliū sociū luxuriose attrere / querat̄ q̄ diu. ⁊ q̄ sepe. ⁊ cū q̄t accidit. ⁊ q̄nto tpe in tota vita. **E**t si aliq̄ erant ex suo genere ⁊ finalr in q̄ pte corpis completa est libido sua vel alterius. Demū ad alterā hmōi peccati sp̄em peiorē successiue poterit inq̄sitiō p̄transire.

Consideratio XIX

Cogruit. put̄ exptus sum. q̄ puuliz adolecētes masculi pri⁹ interrogent̄ mō dēro de cohabitatioe socioz ⁊ famuloz tanq̄s de his q̄ p̄ria facie min⁹ horrent. qz min⁹ insolita sunt. **P**ostmodū querat̄ de cohabitatioe muliez. **E**t pri⁹ si vnq̄s in erate. v. vel. vi. annoz vel eo circa / iacuerūt cū ancillis sicut mos est pueroz. **E**t sic cōfomiter inq̄rat̄ ad p̄dicta. ⁊ certerepiuntur horrenda. **C**onsequēter inq̄rantur nō solū de ancillis sed de genere p̄rimiori. ad q̄lia nō descēditur nisi q̄si subito ⁊ a latere. dicēdo sine mutatioe vult⁹. **V**idete bone video qz tu silt̄ fecisti cū talib⁹ et talib⁹. **E**t si sic (vt heu sepe fit) p̄usq̄ de articuletur aliqd̄ ampli⁹ fiat p̄actica cōsideratiois vnde cime p̄cedētis de collaudādo pctōrē dum p̄ctm̄ apuit. **P**ostmodū suadeatur p̄ bono suo dicere circūstantias om̄s in p̄niculari. sicut de ancillis p̄dicit. oñdēdo q̄ puoz ille / ad magnū meritū sibi ceder. futurāq̄ opabitur cōscie tranquillitatē / ex quo nunq̄s alteri deinceps reuelare p̄pelleretur. **E**stimo at. q̄ seīs / cōuerso ordie faciēde sunt interrogatōes. pri⁹ scz de cohabitatioe mutua secum. **P**ostmodū cū vir⁹ aut puuliz. aut adolescentibus. sed experientiam totalem non habeo.

Consideratio XX

Rep̄hēdet forte aliq̄s audaciā hāc cōfessoris q̄ talia p̄sumit apire / q̄ vir̄ credibilia sunt ⁊ fere icogitabilia / nisi ab exptis aut aliūde doctis. **S**eriat̄ ali⁹ qd̄ voluerit ego corā deo testor me plures talib⁹ remedijs induxisse ad confessionē. q̄ fatebātur nūq̄s etiā i articulo mortis fuisse talia dicturos cuiq̄q̄. **L**audabāt tñ deū totis viscerib⁹ gratias agētes q̄ ita se apuerāt. **Q**uidam et paucissimi / retroire volebant aliquādo sed tandē redierūt. fatentes illusionē eē demonis q̄ claudere os semel apertū rursus satagebat. aliquādo iā confessi p̄pter om̄issionē huiusmodi interrogatiois

rursus ad cōfiteādū inducti/aprū mibi fe/ cerūt iudiciū/ q̄s necessaria sit huiusmodi inquisitio.

Consideratio XXI

Judicabit aliq̄s se talia nescire vel nolle inq̄rere. qz forte est vt chyrgie/timidus z inceptus pallefcens aut spasmū paties in aspectu sedoz diroz qz vulnerū. Fate/ bor cautela eē necessaria z nō leuie debere fieri descēsum ad talia abominanda nisi cōfessata precedētia/ videant̄ velut infer/ retale cōclufionē. Ex siq̄s nesciat vti cau/ tela tali/dimittat p̄sulo ne z sibi noceat z pctōrē si semel negauerit neqz dephensus fuerit/scandalifet z vit in futurū. cōuinci queat. Qualevero debeat yniuersale reme/ diū tradi ap̄d oēs. nondū scio. qm̄ pdica/ tōes generales/nō sufficere sat̄ puto. In hac tñ interi sum sentētia/ qz tales casus secreti/p puulis xiiij. annozū z infra. et p mulierib/ neqz q̄s refuari deberēt. Alioq̄n nō video quin multi ex hoc defectu p̄fessi onis integre/pditi sunt. Ad nullos vero amplius q̄s ad platos spectat remediū eti am dānatio si claudāt regnū celoz. aut p negligentia aut p hmōi rigidiozē obser/ uatōem occultozum.

Consideratio XXII

Videret salte expediens q̄ in q̄libet cura notabili/ curatus si discretus est/ aut ali us loco sui vicarius/ aut alius vice adiu/ tor/ ordinaret quasi penitētiari⁹ in talibz z circa tales. Eset insuper diligēs audire confessiōes paruulozū inuenū/ quo cūqz tempe vellent z sibi vacarēt. euocādo nūc vni nunc aliū. quia prouecte etatis ho/ mines ad hoc forte non possent induci. Prouideret tñ quō caute z circumspecte ambularet q̄ talis eēt/ ne culpabiles sedu/ cētes hmōi puulos. p̄seq̄rent eū directevl indirecte p malicias exq̄sitas z forte con/ fingēdas p puulos. quāqz securitas maxi ma. circa hoc eēt puritas cōsciētie z intē/ tiōis. Et qz neqz vbo neqz signo aliq̄/ quō libet reuelaret q̄ dicerēt. z ad nō reuelādū vīs oib/ induceret. neqz daret penitentiā p quā possent puuli de q̄cūqz notari ap̄d eos circa q̄s cōuersant. Deniqz circa hoc meli⁹ videt̄/ h̄re plures p̄fessozes min⁹ di/ scretos in penitētijs iniūgēdis/ q̄s refuā/ do casus mltos discretis paucis z ad hoc

hominē ducere pudore cogente. ne talibz paucis confiteātur in eternū. sicut tolera/ bilius est sumere penitentiā in purgato/ rio/ q̄s vt infinita patiantur in inferno.

Consideratio 23

Remanet aliq̄n in sacerdote scrupul⁹ sup p̄fessione pctōris q̄. si nō dixerit oia z hoc hz. vel qz scit aliūde q̄s p p̄fessionē. vel qz tenet certa p̄icipia ex iā p̄fessatis/ qz tale pctm̄ p̄miserit aut alijs modis. Duo casu vl remittat pctōrē. p auisando se vt dictū est. vel si absoluat/ pdicat sepi⁹ iterz z iterū qz si celet aliq̄d/ p̄fessio sua z absolutō pe/ nitus inualida est z irrisoria. Dici deniqz poterit vt si mallet alteri cōfiteri. p̄gat in noie dñi. tātūmodo fiat integra cōfessio sua. Sufficit hoc. nec aliud exq̄rit. aut re/ deat si velit alias cum p̄uistiōe meliori.

Consideratio 24

Petat p̄fessor a pctōre si p̄ponit apli⁹ ab/ stinere cum auxilio dei deinceps a pctis. Itē si caret odio cōtra aliū. Itē si vult rea/ liter dū poterit alienū restituere. Item si occasiones certas peccatoz vitare. p̄ponit vt cōcubinatū z yfuras. z similia. Si ali qd̄ istoz defuerit/ nō valet absolutio. ne/ qz tradi debz si hoc pctōr nō velit facere. Suadeat tamē sibi agere interim bona que poterit. vt deus illūinet cor ipi⁹. Idē dicim⁹ de reuocatōe seductoz mal⁹ p̄silijs z moribz p eū z de diffāmati⁹ iniuste z sili/ b⁹ nō req̄rendo tamē vltra illud qd̄ verifi/ militer fieri potest ad talia reparanda.

Consideratio 25

Iniūgat p̄fessor penitentiā nō aliā q̄s de p̄sensu pctōris z de qua speret impletōez. Nisi forte pctā eēt publica z scādaloza. p q̄b ad repatōez cogi deberet inuit⁹. Le/ tetz p̄t aliq̄n dare penitentiā de nō peccan/ do tali vel tali crimine p certū tps futurū sub pena aliq̄ vel pecuniaria vel corpali efficaciter soluenda. aut sub debito rede/ undi ad confessionē infra biduū p p̄pe/ tratōem delicti aut aliq̄d hmōi. Cōmone at tamē ipse cōfessus ne penitentiā hanc vl aliā quālibet acceptet. si nō eā proponat se firmiter impleturū. Agnouerit enim se in purgatorio q̄s in hoc mundo grauius omnia soliturū. Ceterum de celando pe/ nitentiā suam z ea que in cōfessione acca

De confessione

dicta; fuerint. et de non respondendo ea curiose interrogantibus moneat. **D**enique reliqua multa tradi poterat quorum nonnulla iam conscripsi. primum latino eloquio primum in gallico in varijs tractatulis. Et alij doctores longe ampliora utilioraque. At vero hec interim pro sui breuitate ne fastidio sint/sufficiant. Et quia si quis ad opus hoc saluberrimum bona fide processerit/ ille plus exercendo et orando quam legendo erudietur atque proficiet. // **F**init.

Tractatus eiusdem doctoris de confessione molliciei.

Quidam magister in theologia parisijs per experientiam multam et studium diligens/ cum auxilio dei pia sedulitate inuocato compit hec que

inferius scribuntur plurimum efficacia esse/ ad extrahendum a cordibus confitentium presertim iuuenum/ saniam abhominabile peccati illius detestabilis/ quod dicitur mollicies/ et consequenter illas que contra nature iura transit in personam alteram. quia nisi confessor sit solers et circumspectus circa inquisitionem huiusmodi peccatorum/ vix aut raro poterit extrahere ab ore infectorum talibus vicij. vt illa sponte fateantur. **L**ector autem obscenitatem materie ac verborum/ excusata habeat/ ob necessitatem docendorum remediorum. **I**gitur post aliqua colloquia de alijs materijs aut vicijis/ familiariter ac affabiliter/ non austeritate facta/ descendat gradatim et quasi ab obliquo confessor ad inquisitionem huiusmodi peccati sic dicendo.

Ance recordaris quomodo in puericia tua circa x aut xij annos/ tua virga vel membrum pudendum fuerit erecta. Si dicit quod non statim conuincit mendacium. et quod vult fingere et timet capi. quia constat hoc omnibus pueris non viciatis corpe/ dum calefacti sunt in lecto vel alias sepe contingere. **I**dcirco magis ac magis aperte debet videri vt dicat veritatem. **I**te confessor si ille sit iuuenis precipue Amice. **N**unquid istud erat indecens? **Q**uid ergo faciebas vt non erigeretur? **E**t di

catur hoc vultu tranquillo/ vt appareat quod illud quod queritur non sit inhonestum. vel silentium sed quasi remedium contra preteritam erectiois presertim inhonestatem. **S**inolite ruderere plane petat puer. **A**mice nunquid palpabas aut fricabas virgam tuam/ quemadmodum pueri solent. **S**i omnino dicat quod nunquam tenuit in statu tali vel fricuit/ non potest ultra progredi/ nisi ammirando et dicendo/ quod non est credibile/ hortando quod sit memor salutis sue/ quod est coram deo/ et quod est grauissimum in confessione mentiri. et similia. **S**i vero dicat quod tenuit et fricuit. **A**mice bene credo/ sed per quantum spacium? per horam vel dimidiam? et vtum tandem quod virga non plus erigeretur? et profertur hoc quasi confessor non reputaret hoc in solitum vel peccatum. **S**i respondeat contentens quod ita fecit/ tunc habetur intentum/ quod talis veraciter commisit peccatum molliciei/ etiam si propter etatem non fuerit subsecuta pollutio quoniam ibi est complementum delectationis illecebre/ et forsitan perdidit virginitatem saltem animam/ et magis perdidit/ quam si pro illa etate inuisset ad mulieres. **F**orte tamen probabiliter dici potest. **E**t per penitentiam virginitas reparatur in non polluta/ sicut de mentali corruptione/ que fit in consensu intrinseco esse dicimus/ dum corporalis defloratio seu pollutio non est subsecuta. **I**stis igitur habitis/ debet tunc vehementer increpare et detestari vicium illud/ et ostendi qualiter dicat audacter alia/ quoniam istud est pessimum. **Q**uo facto poterit haberi faciliter alie circumstantie. **E**t si in dimissione virge post confricationem/ alijs humor exibat vel si fricauerit virgam alterius socij sui. aut si aliquis fricauerit suam/ et consequenter descendendo ad species magis speciales peccati sodomitici. **C**onsiderabat preterea idem magister/ vt similes interrogationes paucis variatis/ fierent etiam pro uocatis uiribus/ aut feminis/ quod per experientiam crebra/ reperit multos adultos infectos fuisse tali vicio qui nunquam confessi sunt per prius. **A**lii qui ex pudore primo et postmodum ex obliuione. **A**liqui semper ex pudore/ ita etiam vt dicerent se habuisse propositum nunquam confitendi. **A**liqui quod nunquam (vt dicebant) talia fuerant ab eis a confessoribus suis inquisita. **R**ursus propter experientias plurimas consulebat idem magister/ vt seruata honestate et modestia/ que posset seruari/ pueri monerentur. **N**unc a pueris/ nunc a magis